



Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев 2401/10
28.04.2010. година
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Предрага Трифуновића, председника већа, Звездане Лутовац и Власте Јовановић, чланова већа, у парници тужиље Д.М. из Н.С., чији су пуномоћници С.Д. и М.Д., адвокати из Н.С., против тужене З.Ц. из Н.С., чији је пуномоћник Н.В., адвокат из Б., ради уређивања начина одржавања личних односа између детета и сродника, одлучујући о ревизији тужене изјављеној против пресуде Округног суда у Новом Саду Гж.6187/09 од 07.10.2009. године, у седници одржаној 28.04.2010. године, донео је

П Р Е С У Д У

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Округног суда у Новом Саду Гж.6187/09 од 07.10.2009. године и пресуда Општинског суда у Новом Саду П.бр.8860/06 од 04.06.2009. године тако што се ОДБИЈА тужбени захтев којим је тражено да се одреди одржавање личних односа између тужиље Д.М. и мал.Н.Ц. у просторијама Центра за социјални рад ..., у присуству мајке З.Ц. и то сваке среде у периоду од 10,00 до 12,00 часова, када млдб. Н. иде после подне у школу, односно у периоду од 14,00 до 16,00 часова када млдб. Н. иде пре подне у школу, као неоснован.

О б р а з л о ж е њ е

Пресудом Округног суда у Новом Саду Гж.6187/09 од 07.10.2009. године, одбијена је жалба тужене и потврђена пресуда Општинског суда у Новом Саду П.бр.8860/06 од 04.06.2009. године којом је усвојен тужбени захтев тужиље и одређено да ће се лични односи између тужиље и мал.Н.Ц. одвијати у просторијама Центра за социјални рад ... у присуству његове мајке, на начин ближе описан у изреци. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиљи накнади трошкове парничног поступка.

Против правноснажне пресуде донесене у другом степену, тужена је изјавила ревизију због битних повреда одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући правилност побијане пресуде у смислу чл.399. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из чл.361. став 2. тач.9. ЗПП, на коју Врховни касациони суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је мајка сада пок. Н.М. који је био у браку са туженом. Брак је трајао од 21.05.2000. године до 21.03.2001. године када је брачна заједница фактички прекинута. Тада је тужена са дететом - малолетним Н.М., који је рођен 2000. године напустила стан у коме је живела са сада пок.Н. Н. је погинуо у саобраћајној незгоди 05.12.2001. године. Тужена је пре тога покренула бракоразводну парницу која је након Н. смрти обустављена. Иако су односи између тужиље и тужене били лоши, тужена је са малолетним дететом једном посетила тужиљу и њену породицу. Тада је дошло до вербалног сукоба између тужиље и тужене и због тога се даљи контакти између детета и породице његовог покојног оца нису наставили. За време трајања брачне заједнице односи између тужиље и њене породице и тужене са друге стране су били поремећени. Тужена је током трајања брака била изложена физичком малтретирању од стране сада пок.Н.М. За то је његова породица знала, али туженој није пружила никакву подршку ни заштиту. Тужиља је свог унука последњи пут видела у августу 2002. године. Покушавала је да оствари контакт са дететом тако што је долазила у вртић који малолетно дете похађа, позивала телефоном тужену, одлазила у Центар за социјални рад ..., али су покушаји остали безуспешни. Путем поште је слала поклоне и честитке за рођендан, али је пријем од стране тужене био одбијен. Малолетни Н.М. је у време доношења другостепене одлуке имао девет година. Познато му је да је имао оца, његова слика се налази у његовој соби. Тужена га је водила на очев гроб. Од стране тужене упознат је да му је отац погинуо као јунак, полицајац на дужности. Извршена је промена имена са Н.М. на Н. Ц. Према извештају стручног тима Центра за социјални рад ... тужена, као мајка малолетног детета има чврсто укорењен негативан став према одржавању контакта детета са родитељима његовог покојног оца. Овакав став је формиран као последица дубоких неслагања између тужене и породице њеног сада пок.супруга, како у току трајања брачне заједнице тако и њеном прекиду, када је дошло до озбиљних конфликта. Због оптужби родитеља пок.Н. да су тужена и њена породица криви за смрт њеног сина, међу њима је дубоко структурирана нетрпељивост и непријатељство. Тужена је уверена да би тужиља и њен супруг на малолетно дете пренели мржњу коју имају према њој и њеној породици. Негативан став према родитељима њеног покојног мужа пројектован је у оквиру примарне породице с мајке на дете, у смислу потпуног негирања постојања бабе и деде по оцу у животу детета. Практично теренском посетом и породичном окружењу детета утврђено је да се о бабу и деде преко детета не повезу, да оца и њене

у породичном окружењу детета утврђено је да се о баби и деди пред дететом не говори, да оно о њима нема никакву информацију, нити се за сада уопште интересује за њих. Тужила као баба испољава аутентичну мотивацију да одржава контакте са дететом, али и негативан став према туженој као мајци детета. Мишљење стручног тима је да, имајући у виду узраст малолетног детета, дубоко поремећене односе и потпуни прекид контакта између породице мајке и оца, као и наглашену емотивну везаност детета за мајку као јединог родитеља на кога је оно искључиво упућено у задовољавању својих потреба, постоји ризик у погледу даљег правилног развоја и васпитања детета уколико би се контакти одвијали без присуства тужене као мајке. С обзиром на то да међу странкама не постоји спремност за решавање сукоба, а да се дете не би нашло у средишту тих сукоба као средство за међусобно разрачунавање, мишљење стручног тима је да је првенствено потребно остварити услове за успостављање и одвијање контаката између тужиле и детета кроз минимум комуникације и сарадње између тужене и родитеља свог покојног супруга и уз помоћ и посредовање Саветовалишта за брак и породицу, а након тога, поштујући принцип поступности и реализовати сам контакт детета и очеве породице.

Код овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да је тужбени захтев основан и да је у интересу детета и крајњи рок да коначно упозна бабу и деду по оцу, те да са њима успостави и одржава контакте јер би на тај начин сазнао за своје порекло и очува свој идентитет.

На правилно утврђено чињенично стање неправилно је примењено материјално право када је тужбени захтев усвојен.

Према Повељи о основним правима Европске уније, свако има право на поштовање свог приватног и породичног живота (члан 7.). У овој Повељи посебно су наглашена права детета и заштита деце. Деца треба да имају такву заштиту и негу која је потребна за њихову добробит и да у свим поступцима који се односе на децу превасходно морају бити разматрани најбољи интереси деце. Конвенција о праву детета («Сл.лист СРЈ» - међународни уговори 15/90 и 4/96), у члану 3. предвиђа да најбољи интереси детета треба да буду од првенственог значаја у свим активностима који се тичу деце, без обзира које институције или органи предузимају ове активности. По чл.8. став 1., државе чланице се обавезују да поштују право детета на очување свог идентитета, укључујући држављанство, име и породичне везе, како је то признато законом, без незаконитог мешања.

По члану 61. став 5. Породичног закона дете има право да одржава личне односе и са сродницима и другим лицима са којима га повезује посебна блискост ако ово право није ограничено судском одлуком.

До повреде права на породични живот долази ускраћивањем права да се блиским сродницима који су са дететом развили односе блискости, призна право да одржавају личне односе са дететом. Осим постојања крвног сродства, од значаја су и други чиниоци, као што је психилошка и емотивна везаност ових лица, односно стварно постојање блиских личних веза, што је у сваком случају чињенично питање. Стога је за оцену основаности тужбеног захтева тужиле од пресудног значаја утврђење да ли стварно постоје блиске личне везе тужиле са малолетним дететом, те да ли би одржавање личних односа са сродницима било у најбољем интересу детета, којим је суд увек дужан да се руководи у смислу чл.266. став 1. Породичног закона и чл.3. Конвенције о правима детета.

У овом случају, постоје два сукобљена права о поштовању приватног живота. На једној страни постоји захтев сродника - бабе за заштиту права на поштовање породичног живота кроз одржавање личних односа са дететом - малолетним унуком. На другој страни, такав захтев задира у сферу поштовања права на породични живот лица према коме је захтев усмерен. Ради се о два сукобљена права о поштовању породичног живота. Овај сукоб је могуће разрешити једино проценом најбољег интереса детета.

Имајући у виду утврђено чињенично стање, а нарочито мишљење стручног тима Центра за социјални рад коме судови нису дали довољан правни значај, за сада нису испуњени услови из чл. 61. став 5. Породичног закона за одржавање личних односа између тужиле (бабе) и унука, па је тужбени захтев ваљало одбити. То право се може остварити када се односи између тужиле и мајке малолетног детета поправе и нормализују.

На основу чл.407. став 1. ЗПП, одлучено је као у изреци.

Председник већа - судија

Предраг Трифуновић, с.р.